

Styrking av sivilsamfunnet

Vårt arbeid

- ✓ [Matsikkerhet og ernæring](#)
- ✓ [Klimatilpasning og klimarobusthet](#)
- ✓ [Biologisk mangfold i landbruket](#)
- ✓ [Forvaltning av naturressurser](#)
- ✓ [Grønne kreditter og spare- og lånegrupper](#)
- ✓ [Kvinnens rettigheter og likestilling](#)
- ✓ [Styrking av sivilsamfunn](#)

Bønder danser i Malawi. Foto: Tine Poppe

Hva er et sivilsamfunn?

Konseptet sivilsamfunn blir gjerne forstått som rommet utenfor staten, markedet og familien. Det innebærer et bredt spekter av ulike organiserte grupper, som grasrotorganisasjoner, sosiale bevegelser, fagforeninger, ikke-statlige organisasjoner og trosgrupper. Organisasjonene i sivilsamfunnet varierer i størrelse, struktur og nivå av organisering – fra store internasjonale ikke-statlige organisasjoner til lokale grupper med uformell struktur. Å forme eller melde seg inn i en organisasjon, samt organisere offentlige møter, er ikke bare et gode – det er en universell menneskerettighet.

Hvorfor er et sterkt sivilsamfunn viktig?

Sivilsamfunnet har en viktig rolle i bærekraftig utvikling og er avgjørende for å bygge og styrke demokrati og god styring. Et organisert og sterkt sivilsamfunn er viktig for at samfunnsendringer skal skje på demokratisk vis og for at sårbare og marginaliserte gruppers rettigheter blir ivaretatt. I løpet av de siste tiårene har organisasjoner i sivilsamfunnet spilt en nøkkelrolle i styrkingen av marginaliserte

rurale samfunn i det globale sør, blant annet ved å tilby viktige tjenester der myndighetenes tjenester er fraværende eller svake. De fungerer også som en vaktbikkje som fremmer menneskerettigheter og gir en stemme til sårbare grupper som er under press fra dårlig styring eller egeninteresser, enten de er offentlige eller private. For eksempel har bondeorganisasjoner vært viktige for å styrke bønders muligheter til å påvirke politikk og tilby tjenester til medlemmene sine, eksempelvis ved å øke bøndenes forhandlingsmakt i markedet.

I land hvor det er begrenset rom for deltakelse i demokratiske prosesser på nasjonalt nivå, er det spesielt viktig å styrke lokaldemokratiet. Det er viktig at lokalbefolkningen får mulighet til å samarbeide med myndighetene. Samtidig er det essensielt at fattige bønder, kvinner, ungdom og marginaliserte grupper deltar i nasjonale og internasjonale prosesser og påvirker beslutninger som har betydning for deres livsgrunnlag.

Kvinnegruppe i Etiopia. Foto: Harald Herland

Sivilsamfunn er under press

Å måle demokrati er en vanskelig øvelse og demokratiets faktiske tilstand er under stadig diskusjon. Likevel er den generelle oppfatningen i de store undersøkelsene

at demokratiet og sivilsamfunnet er under press. Lenge var demokratiet under stor framgang, men i våre dager opplever det ifølge Freedom House en global tilbakegang (Freedom House, 2023), og dette har resultert i en innsnevring av sivilsamfunnet. Lover som begrenser friheten til å organisere seg eller å ytre seg har økt i antall og omfang (IDEA, 2023.). Et eksempel er Nicaragua, som i løpet av få år har kriminalisert hundrevis av sivilsamfunnsorganisasjoner (Human Rights Watch, 2022). Mange land har innført restriksjoner på finansiering for sivilsamfunnet. Restriksjonene gjelder spesielt internasjonal finansiering. Menneskerettighetsaktivister og miljøvernere står overfor alvorlige trusler og er offer for voldshandlinger. Selv om handlingsrommet for sivilsamfunnet er under press og opplever en negativ utvikling, rapporterer Freedom House at det i 2022 var registrert den *minste* graden av negativ utvikling på 17 år i deres vurderinger (Freedom House, 2023).

Hvordan jobber Utviklingsfondet med styrking av sivilsamfunn?

Utviklingsfondet mener at lokalbefolkning og lokalt sivilsamfunn er best egnet til å identifisere utfordringer og implementere løsninger for sine lokalsamfunn. Derfor har vi en egen partnerskapsfilosofi som er basert på troen på at et sterkt og inkluderende sivilsamfunn er en forutsetning for utvikling og demokrati. Vi arbeider

Spare- og lånegruppe i Etiopia. Foto: Harald Herland

for å styrke kapasiteten til sivilsamfunnsorganisasjoner i å håndtere og implementere effektive programmer, samt påvirke utviklings- og beslutningsprosesser på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Utviklingsfondet har som mål å samarbeide med ulike typer partnere. De nyter gjerne høy tillit fra lokalsamfunnet og har verdifull kompetanse når det gjelder organisering av grasrotorganisasjoner, samt spesifikk tematisk ekspertise innen områder som forvaltning av naturressurser og jordbruk.

Selv om kapasitetsbygging av våre lokale partnerorganisasjoner er viktig, så handler sivilsamfunnsarbeidet til Utviklingsfondet om mer enn det – arbeidet inkluderer også etableringen og styrkingen av grasrotorganisasjoner. Dette er noen av formene for grasrotorganisasjoner vi støtter:

Kooperativer: Et samvirke eller et kooperativ er en gruppe mennesker som går sammen for å dekke felles økonomiske, sosiale og kulturelle behov. Det handler om å løse problemer i fellesskap, som man ellers måtte gjort hver for seg. Det er et system som kan bidra til bedre økonomi for bøndene ved at de står samlet og får bedre gjennomslagskraft, men som også kan hjelpe medlemmer med rådgivning. Organisering av bønder spiller en viktig rolle i å redusere fattigdom, øke matsikkerheten, øke inntekter gjennom bedre markedstilgang og å gi jobbmuligheter, men vi støtter også kooperativene i politiske prosesser, bevisstgjøring av rettigheter og muligheter for påvirkning, samt å jobbe for forbedrede lovverk på lokalt nivå.

En landsbygruppe møtes i Nepal. Foto: Utviklingsfondet

Spare- og lånegrupper: En spare- og lånegruppe (Village Savings and Loan Association – VSLA) er en gruppe hvor medlemmene selv bidrar med innskudd og håndterer utlån. Medlemmene kan ta opp lån fra gruppa for eksempel for å investere i produksjonen sin eller starte en forretning. Når lånet med renter er tilbakebetalt, har egenkapitalen til gruppa økt. I tillegg til å gi tilgang på økonomiske ressurser, så har gruppene en lokaldemokratisk funksjon. Det er en arena hvor medlemmene kan samles for å diskutere saker som er relevante for dem, og de kan gi hverandre råd. Sammen som gruppe har de også større sannsynlighet for å løfte sine behov til lokale myndigheter.

Ungdomsgrupper: På samme måte som kooperativer og spare- og lånegrupper er ungdomsgrupper en arena hvor mennesker kan samles for å løse problemer i fellesskap og et verktøy for å påvirke lokalsamfunnet. Det er også et fellesskap for å lære, spare penger og investere i inntektsbringende aktiviteter. Dette kan gi økt selvfølelse. Ungdomsgrupper er, kanskje ikke så overraskende, grupper som organiseres for og av unge mennesker. Utviklingsfondet mener at det er viktig at ungdom blir hørt av lokale myndigheter og at det skapes bevissthet rundt deres rettigheter. Ungdomsgrupper muliggjør dette.

Kvinnelig bonde i Etiopia jobber for å styrke lokalsamfunnet. Foto: Utviklingsfondet

Andre grupper og komiteer: Utviklingsfondet har sammen med våre partnere utviklet et konsept som heter Klimatilpassede landsbyer. Her er det lokalbefolkningen selv som peker på utfordringer klimaendringene har skapt for deres landsby og de kommer også med forslag til hvordan utfordringene kan løses. Arbeidet ledes lokalt av egne komiteer. Vi organiserer også andre grupper innen andre temaer, slik som skogbevaringsgrupper, vannkomiteer, frøbankkomiteer m.m.

Støtter partneres deltakelse i påvirkningsarbeid i nasjonale og internasjonale prosesser: Gjennom våre prosjekter bidrar vi til å styrke partneres og sivilt samfunns kapasitet til å bruke erfaringer fra grasrota til å utvikle konkrete forslag og innspill til nasjonale handlingsplaner, lover og regelverk, innenfor tema som klimatilpasning, bevaring av biologisk mangfold og skogbevaring. Vi støtter også partneres deltakelse i internasjonale forhandlinger om forvaltning av plantegenetisk mangfold og klima, som en del av arbeidet med å bygge opp et sterkt sivilt samfunn.

Vil du støtte Utviklingsfondets arbeid?

- ✦ [Her kan du lese om hvordan du kan engasjere deg i vårt arbeid mot sult og urettferdighet](#)

Kilder:

IDEA. (2023). The Global State of Democracy 2023.

<https://cdn.sanity.io/files/2e5hi812/production/f7b6fb692e1475af3927aff774dbc93f50771ba9.pdf>

Freedom House. (2023). Freedom in the World 2023.

https://freedomhouse.org/sites/default/files/2023-03/FIW_World_2023_DigitalPDF.pdf

Human Rights Watch. (2022). Nicaragua: Government Dismantles Civil Society. Hentet fra:

<https://www.hrw.org/news/2022/07/19/nicaragua-government-dismantles-civil-society>